

תָּא חַיִּי, אֲמַאי עָנִי חָשׁוּב כַּמֶּת, מָאִי טַעְמָא. בְּגִין
 דִּתְהוּא אַתְר גָּרִים לִיה, דִּתְהָא בְּאַתְר דְּמוֹתָא
 הוּא שְׂבִיחַ, וּבְגִין כֶּךָ אֶקְרִי מֵת. תְּהוּא דְחַיִּים עָלֵיה,
 הוּא יְהִיב לִיה צְדָקָה, אֵילָנָא דְחַיִּי שְׂרִיא עֲלוּי.
 כַּמָּה דְאַתְּ אָמַר, (משלי י) וְצְדָקָה תַצִּיל מִמּוֹת.
 וּכְגֻוֹנָא דְעֶבֶד בַּר נָשׁ לְתַתָּא, הָכִי נָמִי עֶבֶד
 לְעֵילָא מִמֶּשׁ. וּכְפָאָה חוֹלְקִיָּה דְזָכִי לְמַעְבַּד שְׂמָא
 קְדִישָׁא לְעֵילָא, בְּגִין כֶּךָ צְדָקָה סָלִיק עַל פְּלָא.

וְחַיִּי מַלִּי, צְדָקָה לְשִׁמְחָה. דִּתְהָא אַתְעַר צְדָקָה
 לְצְדָק, לְחַבְרָא לֹוֹן בְּחֻדָּא, וְלִמְחַיִּי כִלָּא
 שְׂמָא קְדִישָׁא כְּדָקָא יָאוּת. דִּתְהָא צְדָק, לָא אַתְתַּקֵּן,
 וְלָא אֲשַׁתְּלִים, אֵלָא בְּצְדָקָה. דְּכַתִּיב, (ישעיה
 נד) בְּצְדָקָה תִּבְוֹנֵנִי, וְלִכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל אַתְמַר, וּבְגִין
 כֶּךָ וַעֲשִׂיתֶם אוֹתָם וְגו'.

לשון הקודש

לְמַעְלָה, מִשׁוּם כֶּךָ הַצְדָקָה עוֹלָה עַל הַכֵּל.
 וְחַדְבְּרִים הָאֵלֶּה, כִּשְׁהַצְדָקָה לְשִׁמְחָה,
 שְׁהַרִי מְעוֹרֵר צְדָקָה לְצְדָק לְחַבְרָם
 כְּאַחַד, וְשִׁיחָהּ הַכֵּל שֵׁם קְדוּשׁ כְּרָאוּי.
 שְׁהַרִי צְדָק לָא מַתְתַּקֵּן וְלָא נְשָׁלֵם אֵלָא
 בְּצְדָקָה, שְׂכָתוּב (ישעיה נד) בְּצְדָקָה תִּבְוֹנֵנִי.
 וְלִכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל נְאֻמַּר, וּמִשׁוּם כֶּךָ
 וַעֲשִׂיתֶם אוֹתָם וְגו'.

כֵּן רָאָה, לְמָה עָנִי חָשׁוּב כַּמֶּת? מָה
 הַטַּעַם? כִּי אוֹתוֹ מְקוּם גָּרִים לוֹ, שְׁהַרִי
 בְּמְקוּם הַמּוֹת הוּא מְצוּי, וְלִכֵּן נִקְרָא מֵת.
 אוֹתוֹ שְׁחָם עָלָיו הוּא נוֹתֵן לוֹ צְדָקָה, עֵץ
 הַחַיִּים שׁוֹרְהָ עָלָיו, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (משלי י)
 וְצְדָקָה תַצִּיל מִמּוֹת. וְכֵן שְׁעוֹשָׂה אֲדָם
 לְמַטָּה, כֶּךָ גַּם הוּא עוֹשֶׂה לְמַעְלָה מִמֶּשׁ.
 אֲשֶׁרִי חָלְקוֹ שֶׁל הַזּוֹכֵה לַעֲשׂוֹת שֵׁם קְדוּשׁ

וְנָתַתִּי שְׁלוֹם בְּאֶרֶץ וּשְׂכֻנָּתָם וְאִין מַחְרִיד

וְגו'. (ויקרא כ"ו) רַבִּי יוֹסִי פָתַח, (תהלים ד) רַגְזוּ

וְאַל תִּחְטְאוּ וְגו'. רַגְזוּ וְאַל תִּחְטְאוּ, הַאי קָרָא

אוֹקְמוּתָהּ, דְּבַעֵי בַר נָשׁ לְאַרְגָּזָא יַעַר טוֹב עַל יַעַר

הָרַע, וְשִׁפִּיר. אֲבָל בְּשַׁעֲתָא דְרַמְשׁ לִילִיא, וְבַר נָשׁ

שָׁכִיב עַל עַרְסִיתָהּ, כַּמָּה גִרְדִּינֵי נְמוּסִין מִתְעַרְוִין

בְּעֵלְמָא, וְאֶזְלוּן וְשִׂאֲטִין, וּבְנֵי נָשָׂא בְּעָאן לְאַתְרֵגְזָא

מִקְמִיָּה קֹדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְלִדְחָלָא מִנִּיָּה, בְּגִין דְּלֹא

יִשְׁתַּבַּח נַפְשִׁיָּהּ בְּגִוְיָיָהּ, וְיִשְׁתַּזַּיֵּב מִנִּיָּהּ. וְיַבְעֵי לִיָּה

לְבַר נָשׁ, דְּלֹא יִפִּיק מִנִּיָּהּ מַלְאָה בְּפוּמִיָּה. בְּגִין

דְּלֹא יִתְעַר לְהוּ לְגַבִּיָּהּ, וְלֹא יִשְׁתַּבַּחוּן בְּתַדִּיָּהּ. הַדָּא

הוּא דְכָתִיב אָמְרוּ בְּלִבְבְּכֶם עַל מַשְׁכַּבְכֶם וְדַמּוּ

סֵלָה. דְּלֹא יִפִּיק מִנִּיָּהּ מַלְאָה מְפוּמִיָּה.

תָּא חַוִּי, בְּשַׁעֲתָא דְאַשְׁתַּכְּחוּ יִשְׂרָאֵל זַפְאִין קַמִּי

קֹדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, מַה כָּתִיב, וְנָתַתִּי שְׁלוֹם

לשון הקודש

צְרִיכִים לְהַחֲרִיד מִלְפָּנֵי הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
וְלִפְחוֹד מִמֶּנּוּ, בְּשִׁבְלֵי שְׁלֹא תִמְצֵא נַפְשׁוֹ
בְּתוֹכְכֶם וְיִנְצֵל מִהֶם, וְיַעֲטֹרְךָ לוֹ לְבָן אָדָם
שְׁלֹא יוֹצִיא מִלָּה בְּפִיו מִהֶם, כְּדֵי שְׁלֹא
יַעֲוֹר אוֹתָם אֵלָיו וְלֹא יִמְצֵאוּ עִמּוֹ. זֶהוּ
שִׁפְתוֹב אָמְרוּ בְּלִבְבְּכֶם עַל מַשְׁכַּבְכֶם
וְדַמּוּ סֵלָה. שְׁלֹא יוֹצִיא מִהֶם דְּבוּר בְּפִיו.
בַּא רְאִיה, בְּשַׁעֲתָא שְׁנַמְצָאִים יִשְׂרָאֵל

וְנָתַתִּי שְׁלוֹם בְּאֶרֶץ וּשְׂכֻנָּתָם וְאִין
מַחְרִיד וְגו'. רַבִּי יוֹסִי פָתַח, (תהלים ד) רַגְזוּ
וְאַל תִּחְטְאוּ וְגו'. רַגְזוּ וְאַל תִּחְטְאוּ, פְּסוּק
זֶה פִרְשׁוּהוּ, שְׁעָרִיךָ כִּן אָדָם לְהַרְגִּיז יַעַר
טוֹב עַל יַעַר הָרַע, וְיַפְּחָה. אֲבָל בְּשַׁעֲתָא
שְׁיֹרֵד הַלִּילָה וּבִן אָדָם שׁוֹכֵב עַל מִטָּתוֹ,
כַּמָּה מְמַנִּים עַל הַחֻקִּים מִתְעוֹרְרִים
בְּעוֹלָם, וְהוֹלְכִים וּמְשׁוֹטְטִים, וּבְנֵי אָדָם

בְּאֶרֶץ. הַי לְעִילָא. דְּאֵתִי קְדָשָׁא בְּרִידְ הוּא
 לְאֵת־חֲבָרָא בְּנִנְסַת יִשְׂרָאֵל. בְּדִין וּשְׁכַבְתֶּם וְאִין
 מִחְרִיד. מָאִי טַעְמָא. בְּגִין וְהִשְׁבַּתִּי חַיָּה רָעָה מִן
 הָאֶרֶץ. (דף קר"ד ע"א) דָּא חַיָּה דְזִינָא בִישָׁא לְתַתָּא.
 וּמָאִי אִיהִי. אֲגַרְת בַּת מַחְלַת, הִיא, וְכָל סִיעָתָא
 דִּילָהּ. הַי בְּלִילִיא. בִּימָמָא, בְּנִי נָשָׂא דְאֵתוּ
 מִסְטָרְהָא דָּא, הָדָא הוּא דְכַתִּיב, (ויקרא כ"ו) וְחָרַב לֹא
 תַעֲבֹר בְּאֶרְצְכֶם.

רְבִי אַבְא אָמַר, הָא אִוְקְמוּהּ דְאַפִּילוּ חָרַב שְׁל
 שְׁלוֹם, בְּגִין פְּרַעָה נְכָה. אַבְל וְחָרַב לֹא
 תַעֲבֹר, דָּא סִיעָתָא דִּילָהּ. וְהִשְׁבַּתִּי חַיָּה רָעָה, דְלֹא
 תִשְׁלוֹט בְּאֶרְעָא, וְאַפִּילוּ הֶעֱבְרָה בְּעֶלְמָא לֹא
 תַעֲבֹר עַלִּיבוּ, וְאַפִּילוּ חָרַב דְשָׂאָר עַמִּין, וְאַפִּילוּ
 בַּר נֶשׁ מְזִינָא, לֹא יַעֲבֹר עַלִּיבוּ.

לשון הקודש

לֹא תַעֲבֹר בְּאֶרְצְכֶם.

רְבִי אַבְא אָמַר, חַרְי פְּרֻשׁוּהּ שְׁאֵפְלוּ
 חָרַב שְׁל שְׁלוֹם, כְּמוֹ פְּרַעָה נְכָה. אַבְל
 וְחָרַב לֹא תַעֲבֹר, זֵו הַסִּיעָה שְׁלָהּ.
 וְהִשְׁבַּתִּי חַיָּה רָעָה, שְׁלֹא תִשְׁלוֹט בְּאֶרֶץ,
 וְאַפִּילוּ הֶעֱבְרָה בְּעֶלְמָא לֹא תַעֲבֹר עַלִּיכֶם,
 וְאַפִּילוּ חָרַב שְׁל שְׂאָר הָעַמִּים, וְאַפִּילוּ כִּן
 אָדָם מְזִין לֹא יַעֲבֹר עַלִּיכֶם.

צְדִיקִים לְפָנֵי הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, מַה
 כְּתוּב? וְנִתְתִי שְׁלוֹם בְּאֶרֶץ. זֵה לְמַעְלָה.
 שְׂבָא הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְהַתְחַבֵּר עִם
 כְּנֻסַת יִשְׂרָאֵל. אִין, וּשְׁכַבְתֶּם וְאִין
 מִחְרִיד. מַה הַטַּעַם? מִשּׁוֹם וְהִשְׁבַּתִּי חַיָּה
 רָעָה מִן הָאֶרֶץ. זֵו חַיָּה שְׁל מִין רַע לְמַשָּׂה.
 וּמַה? אֲגַרְת בַּת מַחְלַת, הִיא וְכָל
 סִיעָתָהּ. זֵה בְּלִילָהּ. בַּיּוֹם, בְּנִי אָדָם
 שְׂבָאִים מַצְדָּה, זֵהוּ שְׂכַתוּב (ויקרא כו) וְחָרַב

וְדָא דְרִישׁ יֵאֵשְׁיֵהוּ מִלְכָּא, וְאוֹקְמוּהָ דְהוּא אֶתְפָּס
 בְּחֻבְיֵיהּ דְיִשְׂרָאֵל. כְּמָה דְכָתִיב, (איכה ד) רוּחַ
 אֶפְיֵנוּ מְשִׁיחַ יְיָ נִלְכַּד בְּשָׁחִיתוֹתֵם וְגו'. הָכָא אֵית
 לְאַסְתִּכְלָא, דְהָא תַנִּינָן אִי רִישָׁא דְעַמָּא הוּא טַב,
 כֹּל עַמָּא מְשִׁתְּוֹבֵן בְּגִינֵיהּ. וְאִי רִישָׁא דְעַמָּא לֹא
 אֶתְכַשֵּׁר, כֹּל עַמָּא אֶתְפָּסֵן בְּחֻבְיֵיהּ. וְהָא יֵאֵשְׁיֵהוּ
 רִישָׁא דְכַשְׂרָא הָוָה, וְעוֹבְדוֹי מִתְכַשְׂרֵן. אֲמַאי
 אֶתְפָּס בְּחֻבְיֵהוּן דְיִשְׂרָאֵל.

אֵלֵא עַל דְדָלָא הַיְמִין בֵּיהּ בִּירְמִיָּהוּ, וְלֹא כָפִית
 לְהוּ דְיִשְׂרָאֵל, דְחָשִׁיב דְכַלְהוּ זַפְאִין פְּוֹתֵיהּ.
 וְהָוָה אָמַר לֵיהּ יְרַמֶּיָּה, וְלֹא הַיְמִין בֵּיהּ. וּבְגִין כֶּךָ
 אֶתְפָּס בְּחֻבְיֵהוּן. וְעוֹד דְסִיחְרָא הָוָה מְאִידָּ נְהוֹרָא,
 וּבְעֵינָא לְאַסְתִּמָּא.

וְנִתְתִּי מְשַׁכְּנִי בְּתוֹכְכֶם וְגו'. (ויקרא כ"ו) וְנִתְתִּי מְשַׁכְּנִי,
 דָּא שְׁכִינְתָּא. מְשַׁכְּנִי: מְשַׁכְּוֹנָא דִילִי. דְהִיא

לשון הקודש

נְתִפְס בְּחֻקְתֵי יִשְׂרָאֵל?
 אֵלֵא עַל שְׁלָא הָאֲמִין בִּירְמִיָּהוּ וְלֹא
 יִסַּר אֶת יִשְׂרָאֵל, שְׁחָשִׁב שְׁכָלָם
 צְדִיקִים כְּמוֹתוֹ. וְיְרַמֶּיָּה הָיָה אוֹמֵר לוֹ,
 וְלֹא הָאֲמִין בּוֹ, וְלָכֵן נִתְפָּס בְּחֻקְתֵיהֶם.
 וְעוֹד, שְׁחָלְכְנָה הַנְּמִיכָה אֶת אוֹרָה,
 וְרָצְתָה לְהַסְתֵּם.
 וְנִתְתִּי מְשַׁכְּנִי בְּתוֹכְכֶם וְגו'. וְנִתְתִּי

וְהָא דְרִישׁ יֵאֵשְׁיֵהוּ הַמְלָךְ, וּפְרֻשׁוֹהּ
 שְׁהוּא נְתִפְס בְּחֻקְתֵי יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ
 שְׁכָתוֹב (איכה ד) רוּחַ אֶפְיֵנוּ מְשִׁיחַ הוּא נִלְכַּד
 בְּשָׁחִיתוֹתֵם וְגו'. כְּאֵן יֵשׁ לְהַסְתִּכְלָא, שְׁחָרֵי
 שְׁנִינּוּ, אִם רֵאשׁ הָעֵם הוּא טוֹב, כֹּל הָעֵם
 נִצְוֵלִים בְּגִלְלוֹ. וְאִם רֵאשׁ הָעֵם לֹא כַשֵּׁר,
 כֹּל הָעֵם נִתְפָּסִים בְּחֻקְתֵיהֶם. וְהָרִי יֵאֵשְׁיֵהוּ
 רֵאשׁ כַּשֵּׁר הָיָה וּמְעַשְׂוֵי בְּשָׂרִים, לְמָה

אֶת־מִשְׁכַּנָּא בְּחֻבֵייהוּ דִּישְׂרָאֵל. וְנִתְתִּי מִשְׁכַּנִּי,
 מִשְׁכַּנִּי וְדָאֵי. מְתַל לְבַר נֶשׁ דְּהִזְה רְחִימָא לְאַחֲרָא,
 אָמַר לִיה וְדָאֵי בְּרְחִימוּתָא עֲלָאָה דְּאִית לִי גַבְדָּא,
 בְּעֵינָא לְדִיִּירָא עֲמָד. אָמַר הֵיךְ אֲנִידַע דְּתִידוּר
 גַּבְאֵי, נָטַל כָּל כְּסוּפָא דְּבִיתִיהָ, וְאִיתִי לְגַבִּיהָ, אָמַר
 הָא מִשְׁכַּנָּא לְגַבְדָּא, דְּלֹא אֶתְפְּרֵשׁ מִנָּךְ לְעֵלְמִין.

כִּךְ קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, בְּעָא לְדִיִּירָא בְּהוּ בִישְׂרָאֵל,
 מָה עָבַד, נָטַל כְּסוּפָא דִּילִיָּה, וְנִחִית לְהוּ
 לִישְׂרָאֵל. אָמַר לִזֵּן, יִשְׂרָאֵל, הָא מִשְׁכַּנָּא דִּילִי
 גַּבִּיכּוֹ, בְּגִין דְּלֹא אֶתְפְּרֵשׁ מִנֵּיכּוֹ לְעֵלְמִין. וְאִף עַל
 גַּב דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֶתְרַחֵק מִינָן, מִשְׁכַּנָּא
 שָׁבִיב בִּידָן, וְאֲנָן נִטְרִין הֵהוּא כְּסוּפָא דִּילִיָּה, מָאן
 דִּיבְעֵי מִשְׁכַּנִּיהָ יִיתִי לְדִיִּירָא גַבְדָּא בְּגִין כִּךְ וְנִתְתִּי
 מִשְׁכַּנִּי בְּתוֹכְכֶם, מִשְׁכַּנָּא אֶתֵּן בִּידֵיכּוֹ, בְּגִין דְּאִדוּר

לשון הקודש

כִּךְ הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא רָצָה לְדוּר עִם
 יִשְׂרָאֵל, מָה עָשָׂה? לָקַח אֶת הַמְּדִתּוֹ
 וְהוֹרִיד לָהֶם לְיִשְׂרָאֵל. אָמַר לָהֶם:
 יִשְׂרָאֵל, הִנֵּה מִשְׁכַּנִּי אֲעֲלֶכֶם כְּדֵי שְׂלֵא
 אֲפַרְדֵּם מִכֶּם לְעוֹלָמִים. וְאִף אִף גַּב
 שְׁהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא הִתְרַחֵק מֵאֲתַנְגּוּ, אֶת
 הַמִּשְׁכָּן הַשְּׂאִיר בִּיְדֵינֵנוּ, וְאֲנֵנוּ שׁוֹמְרִים
 אֶת אוֹתָהּ הַמְּדִתּוֹ. מִי שִׁירְצָה אֶת
 מִשְׁכַּנִּנוּ, יָבֵא לְדוּר אֲעֲלֵנּוּ. לָכֵן וְנִתְתִּי

מִשְׁכַּנִּי - זוֹ הַשְּׂכִינָה. מִשְׁכַּנִּי - מִשְׁכַּנִּנוּ,
 שְׁהַתְּמַשְׁכְּנָה בְּחֻטְאֵי יִשְׂרָאֵל. וְנִתְתִּי
 מִשְׁכַּנִּי, מִשְׁכַּנִּי בְּוִדְאֵי. מְשָׁל לָכֵן אָדָם
 שְׁהִיָּה אוֹהֵב אַחַד אַחֵר, אָמַר לוֹ: וְדָאֵי
 בְּאַהֲבָה עֲלִיזוּנָה שֵׁישׁ לִי אֵלֶיךָ אֲנִי רוּצָה
 לְדוּר עִמָּךְ. אָמַר, אֵיךְ אֲדַע שְׁתִּדּוּר
 אֲעֲלִי? לָקַח כָּל הַמְּדִתּוֹ בִּיתּוֹ וְהִבִּיא אֵלָיו.
 אָמַר, הִנֵּה הַמִּשְׁכָּן אֲעֲלֶךָ שְׂלֵא אֲפַרְדֵּם
 מִכֶּם לְעוֹלָמִים.

עִמְכוֹן. וְאִף עַל גַּב דִּישְׂרָאֵל הַשְּׂתָא בְּגִלוּתָא,
מִשְׁכּוֹנָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, הוּא גַבִּיּוּתוֹ, וְלֹא
שָׁבְקוּ לִיהּ לְעֵלְמִין.

וְלֹא תִגְעַל נַפְשֵׁי אַתְּכֶם, לְפָר נֶשׁ דְּרַחִים לְחַבְרִיָּה,
וּבְעָא לְדִיִּירָא עֲמִיָּה, מַה עֲבַד, נָטַל עֲרָסָא
דִּילִיהּ וְאִיתִי לְבֵיתִיהּ. אָמַר דָּא עֲרָסָא דִּילִי
בְּבֵיתִיךָ, בְּגִין דְּלֹא אֲרַחֵיק מִינָךְ, עֲרָסָךְ, וּמֵאֲנָךְ.
כִּדְ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אָמַר, וְנִתְתִּי מִשְׁכְּנִי בְּתוֹכְכֶם
וְלֹא תִגְעַל נַפְשֵׁי אַתְּכֶם, הָא עֲרָסָא דִּילִי בְּבֵיתִיכֹן,
כִּיּוֹן דְּעֲרָסָא דִּילִי עִמְכוֹן, תִּגְדָּעוֹן דְּלֹא אֲתַפְּרֵשׁ
מִנִּיכֹן, וּבְגִין כִּדְ וְלֹא תִגְעַל נַפְשֵׁי אַתְּכֶם.

וְהִתְהַלַּכְתִּי בְּתוֹכְכֶם וְהִיתִי לָכֶם לְאֱלֹהִים, (ויקרא
כ"ו) כִּיּוֹן דְּמִשְׁכְּנָא דִּילִי גַבִּיּוּתוֹ,
כִּדְ אִי תִגְדָּעוֹן דְּאֲנָא אֲזִיל עִמְכוֹן, כְּמַה דְּאֵת

לשון הקודש

מִמְסַתְרָךְ וּמִכְלִיד. כִּדְ הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
אָמַר, וְנִתְתִּי מִשְׁכְּנִי בְּתוֹכְכֶם וְלֹא תִגְעַל
נַפְשֵׁי אַתְּכֶם. הִנֵּה מִסְתִּי בְּבֵיתְכֶם. כִּיּוֹן
שְׁמִשְׁתִּי עִמְכֶם, תִּדְעוּ שְׁלֹא אֲפָרַד מִכֶּם,
וְלִכְּן וְלֹא תִגְעַל נַפְשֵׁי אַתְּכֶם.

וְהִתְהַלַּכְתִּי בְּתוֹכְכֶם וְהִיתִי לָכֶם
לְאֱלֹהִים. כִּיּוֹן שְׁמִשְׁכְּנִי אֲעֻלְכֶם, כִּדְ אִי
תִדְעוּ שְׁאֲנִי הוֹלֵךְ עִמְכֶם, כְּמוֹ שְׁנֵאמַר

מִשְׁכְּנִי בְּתוֹכְכֶם, מִשְׁכּוֹן אֲתֵן בְּיַדְכֶם כִּדְ
שְׁאֵדוֹר עִמְכֶם. וְאִף עַל גַּב שְׁיִשְׂרָאֵל כְּעַת
בְּגִלוּת, מִשְׁכּוֹנוֹ שֶׁל הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
אֲעֻלְכֶם, וְלֹא עֲזָבוּ אוֹתוֹ לְעוֹלָמִים.

וְלֹא תִגְעַל נַפְשֵׁי אַתְּכֶם. לְאֵדָם שְׁאוּהַב
אֵת חֲבֵרוֹ וְרוּעָה לְדוֹר עֲמוֹ, מַה עֲשֶׂה?
לְקַח מִסְתֹּו וְהִבִּיֵּאָה לְבֵיתוֹ. אָמַר, זֶה
מִסְתִּי בְּבֵיתְךָ כִּדְ שְׁלֹא אֲתַרְחַק מִמֶּךָ,

אָמַר (דברים כג) כִּי יִי אֱלֹהֶיךָ מִתְהַלֵּךְ בְּקֶרֶב מִחֲנֶיךָ
לְהַצִּילְךָ וְלָתֵת אִיבֶיךָ לְפָנֶיךָ וְהָיָה מִחֲנֶיךָ קְדוֹשׁ.

רַבִּי יִצְחָק וְרַבִּי יְהוּדָה, הוּוּ שְׂכִיחֵי לִילֵיָא חַד
בְּכַפֵּר קָרִיב לִימָא דְטַבְרִיָא, קָמוּ בְּפִלְגוּת
לִילֵיָא אָמַר רַבִּי יִצְחָק לְרַבִּי יְהוּדָה נִימָא בְּמִלֵּי
דְאוּרִייתָא דְאַף עַל גַּב דְאַנָּן בְּאַתֵּר דָּא, לָא בְּעֵינָא
לְאַתְפְּרָשָׁא מֵאִילָנָא דְחַיִּי.

פְּתַח רַבִּי יְהוּדָה וְאָמַר, (שמות לג) וּמֹשֶׁה יָקַח אֶת
הָאֶהָל וְנָטָה לוֹ מִחוּץ לַמִּחֲנֶה וְגו'. וּמֹשֶׁה
יָקַח אֶת הָאֶהָל, אֲמַאי. אֵלָּא אָמַר מֹשֶׁה, הוּאִיל
וְיִשְׂרָאֵל קָא מְשַׁקְרֵי בֵיהּ בְּקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא,
וְאַחֲלִיפוּ יִקְרָא דִילֵיהּ, הָא מְשַׁבְּנָא דִילֵיהּ יְהִיא
בִידָא דְמַהִימָנָא, עַד דְנַחֲמֵי בְמֵאן יִשְׁתַּאֲר.

לשון הקודש

מען החיים.

פְּתַח רַבִּי יְהוּדָה וְאָמַר, (שמות לג) וּמֹשֶׁה
יָקַח אֶת הָאֶהָל וְנָטָה לוֹ מִחוּץ לַמִּחֲנֶה
וְגו'. וּמֹשֶׁה יָקַח אֶת הָאֶהָל לְמָה? אֵלָּא
אָמַר מֹשֶׁה, הוּאִיל וְיִשְׂרָאֵל מְשַׁקְרִים
בְּקְדוּשַׁת בְּרוּךְ הוּא וְהַחֲלִיפוּ אֶת כְּבוֹדוֹ,
הָרִי מְשַׁבְּנוּ יְהִיָּה בִידָא שֶׁל נְאֻמָּן, עַד
שְׁנַרְעָה אֲצֵל מִי יִשְׁתַּאֲר.

(דברים כג) כִּי הִי אֱלֹהֶיךָ מִתְהַלֵּךְ בְּקֶרֶב
מִחֲנֶיךָ לְהַצִּילְךָ וְלָתֵת אִיבֶיךָ לְפָנֶיךָ וְהָיָה
מִחֲנֶיךָ קְדוֹשׁ.

רַבִּי יִצְחָק וְרַבִּי יְהוּדָה הִיוּ מְצוּיִים לִילָה
אֶחָד בְּכַפֵּר קְרוֹב לַיּוֹם טַבְרִיָּה, קָמוּ
בְּחֻצוֹת הַלֵּילָה. אָמַר רַבִּי יִצְחָק לְרַבִּי
יְהוּדָה, נֵאמַר בְּדַבְרֵי תוֹרָה, שְׂאָף עַל גַּב
שְׂאֵנוּ בְּמָקוֹם זֶה, לֹא צְרִיכִים לְהַפְרֵד

אָמַר לִיהוֹשֻׁעַ, אַנְתָּ תְּהִיא מְהִימָנָא בֵּין קַדְשָׁא
 בְּרִידָא הוּא, וּבֵין יִשְׂרָאֵל, וְיִשְׁתָּאֵר מִשְׁכּוּנָא
 בִּידָדָא בְּהִימְנוּתָא, וְנִחְמִי (דף קי"ד ע"ב) בְּמֵאן יִשְׁתָּאֵר. מַה
 כְּתִיב, וְשָׁב אֶל הַמַּחֲנֶה וּמִשְׁרַתוֹ יְהוֹשֻׁעַ בֶּן נֹון נֶעַר
 לֹא יָמִישׁ מִתּוֹךְ הָאֵהָל. מָאִי טַעְמָא לִיהוֹשֻׁעַ בְּגִין
 דְּאִיהוּ כְּסִיחָרָא לְגַבֵּי שְׁמֵשָׁא, וְאִיהוּ אֲתַחְזִי לְנִטְרָא
 מִשְׁכּוּנָא. וְעַל דָּא, לֹא יָמִישׁ מִתּוֹךְ הָאֵהָל.

אָמַר לִיהוֹשֻׁעַ קַדְשָׁא בְּרִידָא הוּא לְמִשָּׁה, מִשָּׁה, לֹא
 אֲתַחְזִי חֲכִי, דְּהָא מִשְׁכּוּנָא דִּילִי יְהִבִּית
 בִּידְיָהוּ, אִף עַל גַּב דְּאֵינוּן חָאבוּ לְגַבְאִי, מִשְׁכּוּנָא
 יְהִיא לְגַבְיָהוּ, דְּלֹא יִתְפָּרְשׁוּן מֵיָהּ. (ס"א דל"א אֲתַפְּרֵשׁ
 מִבְּנֵי יְהוּ) תְּבַעֵי דְאֲתַפְּרֵשׁ מִבְּנֵי יְהוּ דִּישְׂרָאֵל, וְלֹא אִיתּוּב
 לְגַבְיָהוּ לְעֵלְמִין, אֲלֵא אֲתִיב מִשְׁכּוּנָא דִּילִי
 לְגַבְיָהוּ, וּבְגִינִיהּ לֹא אֲשַׁבּוּק לְהוֹן בְּכַל אֲתֵר.

לשון הקודש

אָמַר לוֹ הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְמִשָּׁה: מִשָּׁה,
 לֹא רְאוּי כְּךָ, שְׁחֵרִי מִשְׁכּוּנִי נְתַתִּי
 בִּידְיָהֶם. אִף עַל פִּי שְׁחֵרִי מִשְׁכּוּנִי אֵלַי,
 הַמִּשְׁכּוּן יְהִיָּה אֵעֲלָם, שְׁלֹא יִפְרְדוּ מִמֶּנּוּ
 (שְׁלֹא יִפְרַד מֵהֶם). הַתְּרַצָּה שְׁאֲפָרַד מִיִּשְׂרָאֵל,
 וְלֹא אֲשׁוּב אֵלֵיהֶם לְעוֹלָמִים! אֲלֵא הַשֵּׁב
 אֶת מִשְׁכּוּנִי אֵלֵיהֶם, וּבְגַלְלוּ לֹא אֲעֻזֵב
 אוֹתָם בְּכַל מְקוֹם.

אָמַר לוֹ לִיהוֹשֻׁעַ, אַתָּה תְּהִיָּה הַנְּאֻמָּן בֵּין
 הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא וּבֵין יִשְׂרָאֵל, וְיִשְׁתָּאֵר
 הַמִּשְׁכּוּן בִּידָדָא בְּנִחְמָנוּת, וְנִרְאָה אֵעֲלֵ מִי
 יִשְׁתָּאֵר. מַה כְּתוּב? וְשָׁב אֶל הַמַּחֲנֶה
 וּמִשְׁרַתוֹ יְהוֹשֻׁעַ בֶּן נֹון נֶעַר לֹא יָמִישׁ
 מִתּוֹךְ הָאֵהָל. מַה הַטַּעַם לִיהוֹשֻׁעַ? מִשּׁוּם
 שְׁהוּא כְּלַבְנָה לְגַבֵּי הַשְּׁמֵשׁ, וְהוּא רְאוּי
 לְשַׁמַּר אֶת הַמִּשְׁכּוּן, וְעַל זֶה לֹא יָמִישׁ
 מִתּוֹךְ הָאֵהָל.

אָף עַל גַּב דְּיִשְׂרָאֵל חָבוּ לְגַבִּיהַּ דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ
 הוּא, הָאֵי מִשְׁכּוֹנָא דִּילִיהּ לָא שְׁבָקוּ, וְקוּדְשָׁא
 בְּרִיךְ הוּא לָא נָטִיל לִיהּ מִבִּינֵיהוּ. וְעַל דָּא, בְּכָל
 אַתְר דְּגַלְיַי יִשְׂרָאֵל, שְׂכִינָה עִמָּהוֹן. וְעַל דָּא כְּתִיב,
 וְנָתַתִּי מִשְׁכְּנֵי בְּתוֹכְכֶם. וְהָא אוֹקְמוּנָה.

פְּתַח רַבִּי יִצְחָק וְאָמַר (שיר השירים ב) דוֹמָה דוּדֵי לְצַבִּי
 אוֹ לְעוֹפֵר הָאֵילִים הִנֵּה זֶה וְגו'. וּפְאִין אֵינוֹן
 יִשְׂרָאֵל, דְּזָכוּ דְּמִשְׁכּוֹנָא דָּא לְמַהוּי גַבִּיהוּ, מִן
 מַלְכָּא עֲלָאָה. דְּאָף עַל גַּב דְּאֵינוֹן בְּגִלוּתָא, קְדֻשָׁא
 בְּרִיךְ הוּא אָתִי בְּכָל רִישׁ יְרַחֵי וְשַׁבְתֵּי וּזְמַנֵּי,
 לְאַשְׁגְּחָא עֲלֵיהוּ, וְלְאַסְתַּפְּלָא בְּהוּא מִשְׁכּוֹנָא
 דְּאִית לִיהּ גַבִּיהוּ, דְּאִיהוּ כְּסוּפָא דִּילִיהּ.

לְמַלְכָּא דְּסַרְחָא מְטְרוֹנִיתָא, אֶפְקָה מִהִיכְלִיהּ.
 מָה עֲבַדְת. נְטִלַת בְּרָה דִּילִיהּ כְּסוּפָא

לְשׁוֹן הַקּוּדֻשׁ

דוּדֵי לְצַבִּי אוֹ לְעוֹפֵר הָאֵילִים הִנֵּה זֶה וְגו'.
 אֶשְׂרִיחֵם יִשְׂרָאֵל שְׂזָכוּ שְׁמִשְׁכּוֹן זֶה יְהִיה
 אֲעֲלֶם מִהַמְּלֶךְ הָעֲלִיוֹן. שְׂאָף עַל גַּב שְׂחָם
 בְּגִלוּת, הַקּוּדֻשׁ בְּרוּךְ הוּא בָּא בְּכָל רִישׁ
 חֲדָשׁ וְשַׁבָּתוֹת וּזְמַנִּים לְהַשְׁגִּיחַ עֲלֵיהֶם,
 וְלְהַסְתַּכֵּל בְּאוֹתוֹ מִשְׁכּוֹן שֵׁישׁ לוֹ אֲעֲלֶם,
 שְׂחָא הַמְּדַתוֹ.

לְמַלְכָּא שְׁסַרְחָה הַגְּבִירָה, וְהוֹצִיאָה

אָף עַל גַּב שְׂיִשְׂרָאֵל חָטְאוּ לְקוּדֻשׁ
 בְּרוּךְ הוּא, אֶת הַמִּשְׁכּוֹן הַזֶּה שְׁלוֹ חָם
 לָא עֲזָבוּ, וְהַקּוּדֻשׁ בְּרוּךְ הוּא לָא לֹקַח
 אוֹתוֹ מִבִּינֵיהֶם. וְעַל זֶה, בְּכָל מְקוֹם
 שְׁגָלוּ יִשְׂרָאֵל, שְׂכִינָה עִמָּהֶם. וְעַל זֶה
 כְּתוּב וְנָתַתִּי מִשְׁכְּנֵי בְּתוֹכְכֶם, וְהָרִי
 פְּרֻשׁוּהּ.

פְּתַח רַבִּי יִצְחָק וְאָמַר, (שיר השירים ב) דוֹמָה

דְּמִלְכָא, רְחִימָא דִּילִיָּה. וּבְגִין דְּדַעְתָּא דְּמִלְכָא
 עָלָה, שְׂבָקִיָּה בִּידְחָא. בְּשַׁעְתָּא דְּסָלִיק רְעוּתָא
 דְּמִלְכָא, עַל מְטְרוֹנִיתָא, וְעַל בְּרַה, הָוָה סָלִיק
 אַגְרִין, וְנַחֲתִית דְּרַגִּין, וְסָלִיק כּוּתְלִין, לְאַסְתְּכְּלָא
 וְלֹא־שְׁנַחָא בֵּין נוֹקְבֵי כּוּתְלָא עַל־יָהוּ, בֵּין דְּחַמֵּי
 לוֹן, שְׂאֲרֵי בְּכֵי מַאֲחֹרֵי קוּסְטֵי כּוּתְלָא, וְלִבְתָּר
 אָזִיל לִיָּה.

כֶּךָ יִשְׂרָאֵל, אֶף עַל גַּב דְּאֵינוֹן נִכְּקוּ מִהִיכְלִיָּה
 דְּמִלְכָא, הַהוּא מִשְׁכּוֹנָא לָא שְׂבָקוּ, וּבְגִין
 דְּרְעוּתָא דְּמִלְכָא עַל־יָהוּ, שְׂבָקִיָּה עִמָּהוֹן. בְּשַׁעְתָּא
 דְּסָלִיק רְעוּתָא דְּמִלְכָא קְדִישָׁא, עַל מְטְרוֹנִיתָא וְעַל
 יִשְׂרָאֵל. סָלִיק אַגְרִין (מִקְפִּץ עַל הַגְּבֻעוֹת), נַחֲתִית דְּרַגִּין,
 וְסָלִיק כּוּתְלִין, לְאַסְתְּכְּלָא וְלֹא־שְׁנַחָא בֵּין קוּסְטֵי
 כּוּתְלָא עַל־יָהוּ. בֵּין דְּחַמֵּי לוֹן, שְׂאֲרֵי וּבְכֵי, הֲדָא

לשון הקודש

כֶּךָ יִשְׂרָאֵל, אֶף עַל גַּב שְׂיַצְאוּ מִהִיכְל
 הַמְּלָךְ, אוֹתוֹ הַמְּשֻׁכּוֹן הֵם לֹא עֲזָבוּ,
 וּמִשּׁוֹם שְׂרָצוֹן הַמְּלָךְ עֲלֵיהֶם, הַשְּׂאִיר
 אוֹתוֹ עִמָּהֶם. בְּשַׁעָה שְׂעוּלָה רְצוֹן הַמְּלָךְ
 הַקְּדוּשׁ עַל הַגְּבִירָה וְעַל יִשְׂרָאֵל, הוּא
 עוּלָה עֲלִיּוֹת (מִקְפִּץ עַל הַגְּבֻעוֹת), יוֹרֵד מִדְּרָגוֹת,
 וְעוּלָה עַל הַכְּתָלִים, לְהַסְתַּכֵּל וּלְהַשְׁגִּיחַ
 בֵּין חֲרָפֵי הַכְּתָל עֲלֵיהֶם. בֵּין שְׂרוּאָה
 אוֹתָם, מִתְחִיל לְכַבּוֹת. זֶהוּ שְׂכַתּוֹב הוֹמָה

מִהִיכְלוֹ. מַה עֲשִׂתָּה? לְקַחְהָ אֵת הַבֵּן
 שְׁלוֹ, תְּמַדַּת הַמְּלָךְ, אֲהוּבֹו. וּמִשּׁוֹם
 שְׂדַעַת הַמְּלָךְ עֲלֵיהָ, הַשְּׂאִירוּ בְּיָדֶיהָ.
 בְּשַׁעָה שְׂעוּלָה רְצוֹן הַמְּלָךְ עַל הַגְּבִירָה
 וְעַל בְּנוֹ, הִנֵּה עוּלָה לְעֲלִיּוֹת וַיּוֹרֵד
 מִדְּרָגוֹת, וְעוּלָה עַל הַכְּתָלִים, לְהַסְתַּכֵּל
 וּלְהַשְׁגִּיחַ בֵּין נִקְבֵי הַכְּתָל עֲלֵיהֶם. בֵּין
 שְׂרוּאָה אוֹתָם, הוּא מִתְחִיל לְכַבּוֹת
 מַאֲחֹרֵי חֲרָפֵי הַכְּתָל, וְאַחַר כֶּךָ הוֹלֵךְ לוֹ.

הוא דְּכָתִיב דּוֹמָה דּוֹדֵי לְצַבִּי אוּ לְעוֹפֵר הָאֵילִים
לְדַלְגָּא מִכּוֹתָלָא לְאִיגָרָא, וּמֵאִיגָרָא לְכוֹתָלָא.

הִנֵּה זֶה עוֹמֵד אַחַר כְּתַלְנֹו, בְּבִתֵּי כְּנִסְיוֹת וּבְבִתֵּי
מִדְרָשׁוֹת מִשְׁגִּיחַ מִן הַחֲלוּנוֹת, (דְּנִבְאֵי בֵּי כְּנִישְׁתָּא
בְּעֵינָא חֲלוּנוֹת). מִצִּיץ מִן הַחֲרָפִים, לְאַסְתְּכָלָא וּלְאַשְׁנָחָא
עֲלִייהוּ. וּבְגִין כֵּךְ, יִשְׂרָאֵל בָּעוּ לְמַחְדֵּי בְּתָהוּא
יּוֹמָא, דְּאִינְהוּ יַדְעֵי דָא, וְאִמְרֵי. (תְּהֵלִים קִיח) זֶה הַיּוֹם
עָשָׂה יי' נְגִילָה וְנִשְׁמַחָה בּוֹ.

וְאִם בְּחֻקְתֵי תִמְאַסּוּ וְגו'. (ויקרא כו) רַבִּי יוֹסִי
פָּתַח, (משלי א) מוֹסֵר יי' בְּנֵי אֵל תִּמְאַסּוּ וְאֵל
תִּקְוֶינָא בְּתוֹכְהֶתּוּ. כַּמָּה חֲבִיבִין יִשְׂרָאֵל קָמֵי קִדְשָׁא
בְּרִיךְ הוּא, דְּקוֹדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בָּעֵי לְאוֹכְתָא לְהוּ,
וּלְדַבְרָא לְהוּ בְּאַרְחַ מִישָׁר, כְּאַבָּא דְרַחִים לְבְרִיָּה,
וּמְגוֹ רַחֲמֵי דִילִיָּה לְגַבִּיָּה, שְׂרַבִּיטָא בִּידֵיהּ תְּדוּר,
לְדַבְרָא לִיָּה בְּאַרְחַ מִישָׁר, דְּלֹא יִסְטֵי לִימִינָא

לשון הקודש

הַיּוֹם עָשָׂה ה' נְגִילָה וְנִשְׁמַחָה בּוֹ.
וְאִם בְּחֻקְתֵי תִמְאַסּוּ וְגו'. רַבִּי יוֹסִי פָּתַח,
(משלי א) מוֹסֵר ה' בְּנֵי אֵל תִּמְאַסּוּ וְאֵל תִּקְוֶינָא
בְּתוֹכְהֶתּוּ. כַּמָּה חֲבִיבִים יִשְׂרָאֵל לְפָנֵי
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
רוֹצֵה לְהוֹכִיחַ אוֹתָם וּלְהַנְהִיגָם בְּדֶרֶךְ
יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ אֵב שְׂאוֹהֵב אֶת בְּנוֹ, וּמִתּוֹךְ
אַהֲבָתוֹ אֵלָיו יֵשׁ בְּיָדוֹ שְׂרַבִּיט תָּמִיד

דּוֹדֵי לְצַבִּי אוּ לְעוֹפֵר הָאֵילִים, לְדַלְגָּא
מִכּוֹתָל לְעֵלְיָהּ, וּמִעֵלְיָהּ לְכּוֹתָל.
הִנֵּה זֶה עוֹמֵד אַחַר כְּתַלְנֹו, בְּבִתֵּי כְּנִסְיוֹת
וּבְבִתֵּי מִדְרָשׁוֹת. מִשְׁגִּיחַ מִן הַחֲלוּנוֹת,
(שְׂבֻדָּאֵי בֵּית הַכְּנֶסֶת צִרִיךְ חֲלוּנוֹת). מִצִּיץ מִן
הַחֲרָפִים, לְהִסְתַּכֵּל וּלְהִשְׁגִּיחַ עֲלֵיהֶם.
וְלָכֵן יִשְׂרָאֵל צְרִיכִים לְשַׁמַּח בְּאוֹתוֹ יוֹם,
שֶׁהֵם יוֹדְעִים זֶה וְאִמְרֵי, (תְּהֵלִים קִיח) זֶה

וְלִשְׂמָאֵלָא. הָדָא הוּא דְכְתִיב, (משלי ג) כִּי אַתְּ אֲשֶׁר
 יֶאֱהָב יי' יוֹכִיחַ וּכְאֵב אֶת בֶּן יִרְצֶה. וּמֵאֵן דְּלֹא
 רַחִים לִיהּ קַדְשָׁא בְּרִידָה הוּא, וְסֵאֲנִי לִיהּ, סְלִיק
 מִנְיָה תּוֹכְחָה, סְלִיק מִנְיָה שְׂרַבְיטָא.

כְּתִיב. (מלאכי א) אֶהְבֵּתִי אֶתְכֶם אָמַר יי' וְגו', מִגּוֹ
 רַחֲמֵימוֹתָא דִּילִיהּ, שְׂרַבְיטָא בִּידִיהּ תְּדוּרָה,
 לְדַבְּרָא לִיהּ. וְאֵת עֵשׂוֹ שְׁנֵאתִי, בְּגִין כְּדָ סְלִיקִית
 מִנְיָה שְׂרַבְיטָא, סְלִיקִית מִנְיָה תּוֹכְחָתָא, בְּגִין דְּלֹא
 אֶתֵּן לִיהּ בִּי חוֹלְקָא, רַחֲמִיקָא דְנַפְשָׁאֵי הוּא. אֲבָל
 אֶתֵּן, אֶהְבֵּתִי אֶתְכֶם וְדָאֵי. וּבְגִין כְּדָ, מוֹסֵר יי' בְּנֵי
 אֵל תַּמְאָם וְאֵל תְּקוּץ בְּתוֹכְחָתוֹ. מָאֵי וְאֵל תְּקוּץ.
 לֹא תְקוּצוֹן בִּיהּ, כְּמֵאֵן דְּעָרַק מִגּוֹ גּוֹבִין, דְּאֵינּוֹן
 מִילִין בְּגוֹבִין לְגַבִּיהּ בְּגַרְמִיָּה.

לשון הקודש

להנהיגו בדרך ישרה, שלא יסטה לזמין
 ולשמאל. זהו שכתוב (שם) כי את אשר
 יאהב ה' יוכיח וכאב את בן ירצה. ומי
 שלא אוהב את הקדוש ברוד הוא,
 ושונא אותו, הוא מסלק ממנו תוכחה,
 ומסלק ממנו את השרביט.
כְּתִיב (מלאכי א) אֶהְבֵּתִי אֶתְכֶם אָמַר ה'
 וְגו'. מתוך אהבתו יש בידו תמיד שרביט
 להנהיגו. ואת עשו שנאתי, משום כך
 סלקתי ממנו את השרביט, סלקתי ממנו
 תוכחה, כדי שלא אתן לו חלק בי. הוא
 רחוק נפשי, אבל אתם – אהבתי אתכם
 ודאי. ומשום כך, מוסר ה' בני אל תמאם
 ואל תקיץ בתוכחתו. מה זה ואל תקיץ?
 כמו מי שפורח מתוך קוצים, שאותם
 דבורים כמו קוצים אליו בעצמו.

להנהיגו בדרך ישרה, שלא יסטה לזמין
 ולשמאל. זהו שכתוב (שם) כי את אשר
 יאהב ה' יוכיח וכאב את בן ירצה. ומי
 שלא אוהב את הקדוש ברוד הוא,
 ושונא אותו, הוא מסלק ממנו תוכחה,
 ומסלק ממנו את השרביט.
כְּתִיב (מלאכי א) אֶהְבֵּתִי אֶתְכֶם אָמַר ה'
 וְגו'. מתוך אהבתו יש בידו תמיד שרביט

תָּא חַיִּי, בְּשַׁעֲתָא דְאַתְעַר צְדָק בְּדִינֵי. כְּמָה סְטָרֵי
 טְהִירִין, מִתְעָרִין מִימִינָא וּמִשְׂמָאלָא, כְּמָה
 שְׂרָבִיטִין נְפָקִין, מִנְהוֹן שְׂרָבִיטֵי אִשָּׁא, שְׂרָבִיטֵי
 גּוּמְרִין, שְׂרָבִיטֵי שְׁלַחֲזָבָא, כְּלָהוּ נְפָקִין וּמִתְעָרִין
 בְּעֵלְמָא, וְלָקְאן לְבַנֵּי נְשָׂא. תְּחִילְתֵּיהוּ מְמַנֵּן אַחֲרַנִּין,
 מְאָרֵי טַפְסִין, מְמַנֵּן דְאַרְבַּעִין חֶסֶד חַד. שְׂאֲטִין
 וְנִחְתִּין, לָקְאן וְסִלְקִין, וְנִטְלוּן רִשׁוּתָא, עֵיילִין (דף קט"ו
 ע"א) בְּנוֹקְבָא דְתִהוּמָא רַבָּא, מְצַבְעִין טַפְסִין, וְנוֹרָא
 דְדָלִיק אֶתְחַבֵּר בְּהוּ, נְפָקִי גּוּמְרִין וְשְׂאֲטִין וְנִחְתִּין,
 וְאַשְׁתַּכְּחוּ לְקַבְלֵיהוֹן דְבַנֵּי נְשָׂא. וְהֵינּוּ דְכַתִּיב,
 וְיִסְפְּתֵי לְיִסְרָה אֶתְכֶם אֲתָן לְמְאִרְיָהוֹן דְדִינָא,
 תּוֹסַפֵּת עַל דִּינָא דְלָהוֹן.

כְּמָה דְאַתְ אָמַר, (בראשית ח) לֹא אוֹסִיף לְקַלֵּל עוֹד
 אֶת הָאָדָמָה בְּעִבּוֹר הָאָדָם. מָאִי לֹא אוֹסִיף.

לשון הקודש

לְנִקְבַּ תְּהוּם רַבָּה, מְצַבְעִים עוֹרוֹת, וְאַש
 שְׂדוּלְקַת מִתְחַבֵּרַת עִמָּהֶם, יוֹצְאִים
 הַנְּחָלִים וּמִשׁוּטְטִים וְיוֹרְדִים, וְנִמְצְאִים
 כְּנֶגֶד בְּנֵי אָדָם. וְהֵינּוּ מַה שְׂכַתְּוֹב,
 וְיִסְפְּתֵי לְיִסְרָה אֶתְכֶם. אֲתָן לְבַעְלֵי הַדִּין
 תּוֹסַפֵּת עַל הַדִּין שְׁלָהֶם.

כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, (בראשית ח) לֹא אֶסֶף לְקַלֵּל
 עוֹד אֶת הָאָדָמָה בְּעִבּוֹר הָאָדָם. מַה זֶה
 לֹא אֶסֶף? לֹא אֲתָן תּוֹסַפֵּת לְבַעְלֵי דִין

כַּאֲרֵא, בְּשַׁעֲה שְׂמַתְעוֹרֵר צְדָק בְּדִינֵי,
 כְּמָה צְדָדֵי רוּחוֹת מִתְעוֹרְרִים מִמֵּין
 וּמִשְׂמָאל, כְּמָה שְׂרָבִיטִים יוֹצְאִים, מִקָּם
 שְׂרָבִיטֵי אִשָּׁ, שְׂרָבִיטֵי נְחָלִים, שְׂרָבִיטֵי
 שְׁלַחֲזָבָא, כְּלָם יוֹצְאִים וּמִתְעוֹרְרִים בְּעוֹלָם
 וּמְלָקִים בְּנֵי אָדָם. תְּחִילְתֵּיהֶם מְמַנִּים
 אַחֲרֵיהֶם, בְּעֵלֵי חַבְלָה, מְמַנִּים שְׁל
 אַרְבַּעִים חֶסֶד אַחַת. מִשׁוּטְטִים וְיוֹרְדִים,
 מְלָקִים וְעוֹלִים וְנִטְלוּם רִשׁוּת, נְכַנְסִים

לֹא אֵתֶן תּוֹסֶפֶת לְמֵאֲרֵי דִינָא לְשִׁיפָאָה עֲלֵמָא,
אֵלָא תּוֹסֶפֶת כְּגוּוּנָא דִּיכִיל עֲלֵמָא לְמִסְבַּל. וְעַל דָּא
וְיִסְפְתֵי, אֵתֶן תּוֹסֶפֶת וְדָאֵי.

תּוֹסֶפֶת אֲמַאי. בְּגִין לְיִסְרָה אֶתְכֶם שְׁבַע עַל
חַטָּאתֵיכֶם. שְׁבַע, וְהָא קְדָשָׁא בְּרִיד
הוּא אִי גְבִי הֵהוּא דִּילִיָּה לָא יְכִיל עֲלֵמָא לְמִסְבַּל
אֲפִילוּ רְנַעָא חָדָא, חָדָא הוּא דְכְּתִיב, (תהלים קל) אִם
עֲוֹנוֹת תִּשְׁמַר יְהוָה יִי מִי יַעֲמֹד, וְאֵת אֲמַרְתָּ שְׁבַע
עַל חַטָּאתֵיכֶם.

אֵלָא מַה תְּלַמּוּד לֹאמַר שְׁבַע. אֵלָא הָא שְׁבַע
לְקַבְּלֵיכוֹ. וּמַאי אִיְהִי. דָּא שְׁמִיטָה, דְּאִיְהִי
שְׁבַע, דְּאֶקְרִי שְׁבַע, כְּמַה דְּאֵת אָמַר, (דברים טו) מִקֵּץ
שְׁבַע שָׁנִים תַּעֲשֶׂה שְׁמִיטָה. וְעַל דָּא שְׁבַע עַל
חַטָּאתֵיכֶם, וְאֶקְרִי שְׁבַע, וְאֶקְרִי בֵּת שְׁבַע. מַה בֵּין

לשון הקודש

אֲדִנֵּי מִי יַעֲמֹד, וְאֵתָה אֲמַרְתָּ שְׁבַע עַל
חַטָּאתֵיכֶם?!

אֵלָא מַה תְּלַמּוּד לֹאמַר שְׁבַע? אֵלָא הֲרֵי
שְׁבַע כְּגוּוּדְכֶם, וּמִי הִיא? זוֹ שְׁמִטָה, שְׁהִיא
שְׁבַע, שְׁנִקְרָאת שְׁבַע, כְּמוֹ שְׁנִקְרָאת (דברים
טו) מִקֵּץ שְׁבַע שָׁנִים תַּעֲשֶׂה שְׁמִטָה. וְעַל זֶה
שְׁבַע עַל חַטָּאתֵיכֶם, וְנִקְרָאת שְׁבַע,
וְנִקְרָאת בֵּת שְׁבַע. מַה בֵּין זֶה לְזֶה? אֵלָא

לְהַשְׁמִיד אֶת הָעוֹלָם, אֵלָא תּוֹסֶפֶת כְּמוֹ
שְׁהָעוֹלָם יְכוּל לְסַבַּל. וְעַל זֶה וְיִסְפְתֵי,
אֵתֶן תּוֹסֶפֶת וְדָאֵי.

לְמַה תּוֹסֶפֶת? כְּדֵי לְיִסְר אֶתְכֶם שְׁבַע
עַל חַטָּאתֵיכֶם. שְׁבַע? וְהֲרֵי הַקְּדוּשׁ
כְּרוּךְ הוּא אִם גּוֹכָה אֵת שְׁלוֹ, אִין
הָעוֹלָם יְכוּל לְסַבַּל אֲפִילוּ רְנַע אַחַד, זֶהוּ
שְׁכֵתוֹב (תהלים קל) אִם עֲוֹנוֹת תִּשְׁמַר יְהוָה

הַאִי לְהֵאִי. אֵלֶּא שְׁבַע בְּלַחֲדָהּ, לְמַעַבְד שְׁמִטָּה,
וּלְמַעַבְד דִּינִין, לְאַפְקָא חִירוֹ וְדַכְלָא בָּהּ. בַּת שְׁבַע
אֶקְרִי, דְּאֵתְחַבֵּר בְּאַחֲרָא בְּחֻדָּא, לְאַנְהָרָא, לְמִשְׁלַט
בְּמַלְכוּתָא, לְאוּדְעָא מַלְכוּתָא בְּאַרְעָא וּבְכַלָּא, בַּת
שְׁבַע אֶקְרִי. כְּתִיב, (בראשית כו) עַל פֶּן שֵׁם הָעִיר פְּאֵר
שְׁבַע עַד הַיּוֹם הַזֶּה. פְּאֵר שְׁבַע, בְּאַרְחָ דְּיַצְחָק הוּא,
וְכַלָּא חַד מְלָה הוּא.

רַבִּי אַבָּא אָמַר, (ויקרא כ"ו) וַיִּסְרְתִי אֶתְכֶם אֶף אֲנִי
שְׁבַע עַל חַטָּאתֵיכֶם. וַיִּסְרְתִי אֶתְכֶם, עַל יְדָא
דְּמִמְנָן אַחֲרֵינִין, כְּמָה דְּאוּקְמוּהָ. אֶף אֲנִי, הָא אֲנָא
אֶתְעַר לְקַבְּלֵיכוֹ. הָא שְׁבַע, לְאַתְעָרָא עַלְיֵיכוֹ.

תָּא חַזִּי, רְחִימוּתָא עַלְמָה דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא
בְּיִשְׂרָאֵל, לְמַלְפָּא דְּהוּהָ לִיהּ פֶּר יַחֲדָא,
וְהוּהָ חֲטִי קַמִּי מַלְפָּא, יוֹמָא חַד סָרַח קַמִּי מַלְפָּא.

לשון הקודש

רַבִּי אַבָּא אָמַר, וַיִּסְרְתִי אֶתְכֶם אֶף אֲנִי
שְׁבַע עַל חַטָּאתֵיכֶם. וַיִּסְרְתִי אֶתְכֶם, עַל
יְדֵי מִמְנִים אַחֲרִים, כְּמוֹ שְׁבַעֲרוּהָ. אֶף
אֲנִי, חֲרִינִי מִתְעוּרָר בְּנִגְדְכֶם, וְהָרִי שְׁבַע
לְהִתְעוּרָר עַלְיֵכֶם.

בַּא רְאָה אֶת הָאֵהָבָה הָעֲלִינָה שֶׁל
הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל. לְמַלְפָּא שְׁהִיָּה
לוֹ בֶּן יַחֲדָי, וְהִיָּה חוֹטָא לְפָנַי הַמְּלָךְ. יוֹם

שְׁבַע לְבִדְהָ, לַעֲשׂוֹת שְׁמִטָּה וְלַעֲשׂוֹת
דִּינִים, לְהוֹצִיא חֲרוֹת, שְׁהַכֵּל בָּהּ. נִקְרְאָת
בַּת שְׁבַע, שְׁהִתְחַבְּרָה עִם אַחַר כְּאַחַד,
לְהֵאִיר, לְשַׁלַּט בְּמַלְכוּת, לְהוֹדִיעַ
הַמַּלְכוּת בְּאַרְצָא וּבְכַל, בַּת שְׁבַע נִקְרְאָת.
כְּתוּב, עַל פֶּן שֵׁם הָעִיר פְּאֵר שְׁבַע עַד
הַיּוֹם הַזֶּה. פְּאֵר שְׁבַע, פְּאֵרוֹ שֶׁל יַצְחָק
הוּא, וְהַכֵּל הוּא דְּבַר אַחַד.

אָמַר מִלְפָּא, כָּל הַגֵּי יוֹמִין אֶלְקִינָא לָךְ, וְלֹא קִבְּלָתְ. מִכָּאן וְאֵילָךְ חָמֵי מָאֵי אַעֲבִיד לָךְ, אִי אַתְרִיד לָךְ מִן אַרְעָא, וְאִפִּיק לָךְ מִמְּלֻכוּתָא, דִּילְמָא יְקוּמוּן עֲלֶיךָ דוֹבֵי חֻקְלָא, אִוּ וְאִבֵי חֻקְלָא, אִוּ לְסַטְיָן, וְיַעֲבִירוּן לָךְ מֵעֲלָמָא. מַה אַעֲבִיד. אֶלָּא אֲנָא וְאַנְתָּא יִנְפוּק מֵאַרְעָא.

כִּךְ אִף אֲנִי, אֲנָא וְאַנְתָּא יִנְפוּק מֵאַרְעָא (אִף אֲנָא וְאַנְתָּא יִנְפוּק מִבְּגִלוּתָא וְיִנְפוּק מִבְּחֻדָּא). כִּךְ אָמַר קְדָשָׁא בְּרִיד הוּא, יִשְׂרָאֵל מַה אַעֲבִיד לָכוֹ, הָא אֶלְקִינָא לָכוֹ, וְלֹא אַרְפִּיתוּ אוֹדְנֵיכּוֹ, הָא אֵייתִינָא עֲלֵיכּוֹ מֵאַרְי תְּרִיסִין, מֵאַרְי טַפְסִין, לְאַלְקָאָה לָכוֹ, וְלֹא שְׂמַעְתּוּן. אִי אִפִּיק לָכוֹ מֵאַרְעָא לְחוּדְכוֹן, דְּחִילְנָא עֲלֵיכּוֹ מִכְּמַה דוֹבִין, מִכְּמַה וְאִבִין, דִּיקוּמוּן עֲלֵיכּוֹ, וְיַעֲבִירוּן לָכוֹ מֵעֲלָמָא. אֲבָל מַה אַעֲבִיד לָכוֹ, אֶלָּא אֲנָא וְאַתּוֹן יִנְפוּק מֵאַרְעָא, וְנִתְדָּ בְּגִלוּתָא.

לְשׁוֹן הַקּוּדֵשׁ

כִּךְ אִף אֲנִי, אֲנִי וְאַתָּה נֵצַח מִן הָאָרֶץ וְאִף אֲנִי וְאַתָּה נִלְךְ בְּגִלוּת וְנֵצַח יְחִידוֹ. כִּךְ אָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: יִשְׂרָאֵל, מַה אַעֲשֶׂה לָכֶם? הֲרִי הִלְקִיתִי אֶתְכֶם וְלֹא הִרְפַּנְתֶּם אֲזַנֵּיכֶם. הֲרִי הִבְאִיתִי עֲלֵיכֶם בְּעֲלֵי מַגְנִיָּם, בְּעֲלֵי חֲבֻלָּה, לְהִלְקוֹת אֶתְכֶם, וְלֹא שְׂמַעְתֶּם. אִם אוֹצִיא אֶתְכֶם מִן הָאָרֶץ לְבַדְכֶם, אֲנִי פוֹחַד עֲלֵיכֶם מִכְּמַה

אֶחָד סָרַח לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ, אָמַר הַמֶּלֶךְ: כָּל הַיָּמִים הִלְלוּ הִלְקִיתִי אוֹתְךָ וְלֹא קִבְּלָתְ. מִכָּאן וְאֵילָךְ רָאָה מַה אַעֲשֶׂה לָךְ; אִם אֲגַרֵּשׁ אוֹתְךָ מִן הָאָרֶץ וְאוֹצִיא אוֹתְךָ מִן הַמְּלְכוּת, אוֹלִי יְקוּמוּ עֲלֶיךָ דְּבֵי הַשְּׂדֵה, אוֹ וְאִבֵי הַשְּׂדֵה, אוֹ לְסַטְיָם, וְיַעֲבִירוּ אוֹתְךָ מִן הָעוֹלָם. מַה אַעֲשֶׂה? אֶלָּא אֲנִי וְאַתָּה נֵצַח מִן הָאָרֶץ.